

Lycka för barn att de ska kunna läsa bra.

Innan man går att kristna barnet, skall gudmor ta barnets pekfinger och peka i psalmboken under det hon läser före. Därigenom får barnet lätt för att lära läsa. Det är också mycket viktigt att de, som är med, då barnet kristnas läser efter prästen. Läser man fel eller inte hinner med, blir inte barnet något lashuvud. Ur en gammal psalmbok ska tas ett blad och läggas i svepen. Då man kommer från prästen, ska kudden, som barnet anvant, läggas vid dörren, så gumman få trampa på. Bra är det om gudmor ha råd att ge en slant (helst silver)

Upptecknat efter Johanna Karlsson, 60 år, Evaryd Brakne Hoby.

Mäta för dödsmanmsmot.

Om två personer möts i en dörr, kan de få dödsmanmsmot. Det är hemskt s.2.
farligt å kan endast botas på ett sätt. Den, som har fått sjukdomen, blir blekare för var dag, och hur mycke han än äter, blir han lika mager ändå. Ingen annan kan ä mäta än den, som blivit måld och blivit eeh-bl botad. Bäst mäter den, som målt sjölik, en som hangt sig, och en naturligt död. Man tar en hemspunnen, otvättad, ofargad ullagarnstråd. Den ska vara tre gånger från armbågen till långfingerspetsen. Denna tråd lägges under huvudkudden hos den sjuke. På morgonen tar målkarringen och mäter om träden. Har den blivit

s.1.

längre än till långfingerspetsen, har den sjuke inte dödsmanmsmot. Blir den kortare än till knogarna finns ingen bot. (mig veterligt har det aldrig inträffat.) När man målt, lindar man tråden på två fingrar, som bilden visar sedan vikes den ihop i en ring. Genom trådringen spotar man 3 ganger och lägger ett kol (brinnande) eller en brinnande tändsticka i ringen. Till sist kastar man tråden i elden. Man mäter ända tills den sjuke ar bra. Ibland får man lov att mäta både på ne och ny. (i månen). Då man tager ut trådens längd, får man ej klippa av den, utan den skall bitas av.

s.2.

s.3.

Att slippa svåra barnsängar.

Då kvinnan blivit havande, går hon till en marr som fölar och kryper genom fölatången (fosterhinnan). Då slipper hon svåra barnsängar, men barnet, om det är en flicka, blir en mara och om det är en pojke, en marulv. Det är bara på ett vis, som dessa arma varelser kan bli åter rediga, vilket framgår av exemplet. Det var en karl, som levde för omkring 10 år sedan. Han var marulv. En gång, då han och hustrun var på åkern, sa mannen: "Om det är någon som kommer och sliter i dina kläder, så vänd dig inte om och säg ingenting". Efter en stund började det att slita och bita i hennes kjol, men hon vände sig inte om utan bara sparkade för att

fri sig. Snart nog kom mannen igen. Då sa hustrun: "Du kan aldrig tro, vad det levt tosigt med mig. Det var, som om en stor hund bitit och slititti kjolarna. " Då började mannen grina. Nu fick kärringen se en röd tråd, som satt mellan hans tänder. "Tvi di vale! Jaså du är en marulv", sa hustrun och spottade honom i ansiktet 3 gånger. På så sätt blev mannen botad.

s.4.

Hälsa bort en sjukdom.

Om barnet är litet och krent, tar man det i en schal eller filt och går innan solen går upp till kyrkan. Där staller man sig så, att barnet har ansiktet vänt mot kyrkan. Just som solen lyser på kyrkan, läser man: God morgon du heliga fåglasång! Jag ber om bot för mitt barn. Att du värdes mottaga(detta barn) denna gast och feta detta.flask. I Guds, faders, sonens och den helige andens namn, amen. Att använda namnet den heliga fåglasängen~~xx~~ går endast till Hällaryd kyrka, för den heter så på det heliga språket.

Sven Olssons hustru i Siggarp, Hällaryd(Trensum) omkring 60 a r gammal.

Att ta upp sten för de sjuka.

För att kunna det, måste man själv ha blivit botad på samma vis. Sven Olsson är en av dem, som kan. Det var hustrun, som berättade det.

s.5.

Han går först till den sjuke. När sedan solen gått ner, går han ut på en åker och tar en sten, sätter ett märke hur stenen lag, går till en äng och gör likadant och i en vattensamling t.ex. en plorr eller i ån, om det är litet med vatten. Med dessa 3 stenar går han hem till den sjuke. Där lägger han stenarna i elden och kyllnar, så de bli vita. Sedan laggar han dem på en plåt och staller dem över den sjuke (våningen över) (en del staller dem under den sjukes säng. Nästa dag, innan solen gått upp, kommer han igen. Då lägger han stenarna i vatten. Den av stenarna, som då mest jamrar sig, (gnäller) där har de råkat ut för något. Det är därför man skall ha en sten i åker, äng och vatten för på någon av dessa platser skall de fått sjukdomen ha råkat ut för något. Han mjölkar sedan en enfärgad ko, och med denna mjölk tvätter han alla den sjukes leder. Det är mycket viktigt att han inte glömmmer någon led. Den mjölk, som blir över, går han ut och slår vid husknutarna, under det att han beder, att om den sjuke gjort något, skall det förlåtas denne (henne). Mjölken öses först i knuten no 1, sedan no 2 o.s.v. Stenarna, som han använt, bär han tillbaka och beder då om förlåtelse för den sjuke vid den stenen, som mest jämrade sig. Av största vikt är, att han får stenarna på sin rätta plats och i sitt rätta läge. Skulle en sten gått sönder, så måste han sopa med askan, så varje liten bit kommer med, annars får han

s.5.

s.6.

sjukdomen. Det är inte bara för sjuka, som han offra, utan han hjälper för allting, låser så att inte djuren skall dö, skjuter för villappaskott m.m.

s.6.

Augusta Jönsson Kopprarp Trensåm omkring 60 år.
Taga ben på kyrkogården.

s.7.

Man måste först be den döde om lov att få taga eller låna ben. Då man fått lov, tar man benet och bränner. Askan lägger man i vatten, och ger det sjuka barnet därav. Även äldre kan man bota på detta vis. Blir det något ben över, bär man tillbaka det till kyrkogården. (Lytebotning)

Hur de underjordiska makterna kommit till.

s.7.

Då Farao störtade i Röda havet, drunknade inte han, utan blev både han och hans folk far till det underjordiska folket. Om man slår ut hett vatten, så skadar man dem, och det är därför de, som sedan taga ut hämnd.

Bortbytta barn.

s.7.

Nu mera väger de barnen för att trollen inte ska kunna byta till sig barnet. För att hindra dem att ens försöka byta, så ska man lägga stål i sängen, där barnet och kvinnan ligger. Då kan inte

trollen göra något. Skulle man tro, att ens unge är bortbytt, så ska man bara se i nycklahålet. Då kanske man i stället för sitt eget barn får se en gammal gubbe ligga i vaggan. Är det så, då är det trollen, som lyckats att byta bort sin trollunge. För att få igen sitt redia barn ska man kyllna upp bakugnen, och sen sätta ungen på gresslan. Sedan står en vid sidan och just som man ska kasta in ungen nappa barnet, ty då har trollen varit och bytt om. På så vis får man det redia barnet igen.

s.7.

s.8.

En havande kvinna som dör innan barnet föds.

s.8.

Barnet måste födas när tiden blir. Därför ska man lägga till kvinnan allt, som hon behöver vid förlossningen: tråd, sax, pinka, m.m. Det var för några år sedan i Ronneby landsförsamling en barnmorska, som var ute och reste. Då hon åkte förbi kyrkogården, så hon till bonden att han skulle vanta lite, medan hon gick upp på kyrkogården. Efter en stund kom hon igen och talade då om, att en av de döda hade jämrat sig så rålígt. Det var en kvinna, som var havande, då hon dog, men som inte lagt någon sax m.m. till. Barn-
de
morska förlöste henne nu.

Att ta upp sten för sjuka (se sidan No. 6.)

s.8.

Augusta berätta detsamma som Sven Olssons hustru. Skillnaden är:
Hon tar en sten i (varje av) 3 korsvägar och inte i åker, äng och
vatten. Hon klipper också naglar och hår - vänster hand, höger fot;
vänster fot, höger hand. Av (detta) hår och naglar lägger hon litet
under varje sten och beder vid varje sten. Även mjölk offrar hon
vid varje sten. Hennes mor kunde ta upp sten.

s.9.

Julsed.

s.9.

Om någon kommer in och hälsa på eller har något ärende, så får
han inte gå ut utan att få något, ty annars tar (tog) han julen
med sig. När man ätit kvällsmat på julafton får man inte duka av,
ty på natten kommer de främmande, som ska äta. Augusta har själv
sett att maten varit äten av på morgonen och råttor har det inte
funnits i hela huset.

Segeberhuva.

Det barn som föds med segeberhuva ska ha god tur. Segeberhuvan gömmer
och torkas. Den bär de sedan på sig vid viktiga tillfällen. En d.d.
Lanttingsman Petter Nilsson i Källaby hade en segeberhuva, som han

s.10.

föds med, och denna bar han på sig, då han var vid tinget och processade. Han vann alltid i prosseserna.

s.10.

Lycka för barnet. se sidan No. 2.

s.10.

Familjen berättar detsamma som Johanna men tillägger, att gudmor ska sätta en nål i barnets hand och liksom låtsas sy. Sedan ska hon gå till vävstolen och slå några slag. Därigenom ska barnet bli duktig husmor. Gumor ska lyfta barnet mot taket och säga: "Så möet ska du bli hörd", Sedan ska hon gå till högsätet med henne och säga: "Så högt ska du bli värderad". Detta haee de gjort med en flicka en gång, och hon blev mycket rikt gift.

Att överföra förlossningssmärtna på en annan person.

s.11.

Det var en gubbe, som de alltid kallte för "knipetuste". Då han en gång körde förbi ett hus där en barnsängskvinna låg, hörde han henne jämra sig av värkarna. Han ropade då till henne: Har du ont kitta eller blir det värre". Efter en stund började han skrika. Han hade då fått ont i underlivet (förlossningssmärtna). Så kom den ena värken efter den andra under det, att han körde hem. Då han väl var hemkommen sprang ~~ut~~ han ut till huggekobben och högg av byxajoren, men lät yxan sitta kvar. På så vis slapp han värkarna.

s.11.

Avskrift.

ACC. N:R M. 1821

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läsa för bosavärk.

Den, som läser lägger sig på knä vid höger och läser ett ord här och där ur biblen likadant vid vänster. Till sist lägger han sig framför den sjuke och läser. Allra sist säger: "Så vitt du detta tror, skall din värk stilla varda."

s.11.

Mats Bengtsson Farslyckö Hällaryd, Elisberg omkring 82 år.

Guldharven i Kroksjön.

I Kroksjön finns en guldharv. Denna ha de sökt få tag i. De ha haft den ända upp på land, men så har det varit någon, som inte tytt tegat, och med detsamma har den åkt ut igen. En gång tog en bonde sina tvillingar oxar, och med dessa lyckades han få harven upp på land, men då var det en av karlarna som sa, "Nu ha vi dig här, och genast för den tillbaka."

s.12.

Mara.

En bonde blev jämnt riden av maran. Nu är det så, att om det inte är annat än ett nycklahål så måste hon igenom. Han satte därför igen så många hål han såg, men det hjälpte inte. Så en gång fick han se ett spikhål i väggen. "Ej" tänkte han, där ha vi det. Han gjorde nu en pinne, som passade i hålet. På natten, då maran

Avskrift.

ACC. N:R M. 1821

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

började rida honom, satte han pluggen i väggen. När morgonen kom, fick han se den allra rikaste av byns bondtösor. Han tog sen och gifte sig med henne. Rätt så många barn fick hon. Så en natt sa han till henne: "Vet du hur du kommit hit". Nej, sa hustru. Jo, se du var en mara och då du red mej, täppte jag till hålet och därmed drog han dän ploggen. Vipps var kärringen ute och så blev han ensam med alla sina barn.

s.12.

s.13.

Julsed.

Efter (kyrkan) julotte söker man först att komma hem, ty den, som kommer först hem får först inbärgat.

Gå till tjurs med en ko.

Då man varit till tjurs med en ko, skulle man träda på hornen sölve (det man har när man väver), ty då skulle hon bli i kalv.

Maran rider kreatur.

Det var en bonde, som såg, att hästarna var så svetta om morgnarna. Han sa till drängarna att se efter, vad det kom sig av. De gick ut i stallet men såg inget annat, än en hornad trätjua. Det sa de till bonden. "Gå ut och ta den grepen" sa bonden, ty han visste, att han inte hade någon sådan. När drängarna kom ut i stallet sparkade den

ena till tjuan, så ena hornet brast. Dagen efter låg grannkvinnan med avslaget ben. Hon hade förvandlat sig till en tjua.

s.13.

Josefina Olsson Farslyckö Hällaryd. Elisberg omkr. 50 år.

Medel att skydda sig mot sådana, som säger de ska spöka.

s.14.

Josefine Olssons svärmor sade alltid, att när hon dog, skulle de aldrig kunna stänga en dörr efter henne. Ett särskilt rum tog hon ut som sitt. För att hindra detta, bar de henne avit ut och strödde linfrö runt om huset. Därav hindrades hon att komma in i huset.

Lycka.

Denna gumma hälsade alltid långt innan man var framme vid henne. Hon sa alltid, att annars tog de lyckan för den dagen, om de hälsade före henne.

Läsa för kreaturen.

Då en kalv föddes skulle hon alltid först giva henne mjölk. Denna öste hon genom vigselringen. En vers läste hon också, som tydde (var) (något) så här: "Av jorden skall du födas, med kniven ska du dödas" o.s.v. Det var en hel ramsa, som lästes. Kon fick inte gå ut utan att först ha gått över stål, ty annars kunde hon förtrollas.

s.15.

Påskaveckan.

Dagarna i påskveckan kallar de dummeldagarna. Under dessa dagar får ingenting säljas. Vill en ovän göra något ont, så kan han det, om han får köpa något t.ex. mjölk. Med mjölken kan han göra sa korna dör m.m. För att skydda sig ska man med en kniv skära ett kors i mjölken. Skulle man ha glömt det och någon förtrollat korna, så kan man ta mjölk och offra vid husknutarna i kors.

s.15.

Likskärvan.

botas genom att ta barnet tre gånger under och över kistan, (där ett lik ligger). Först måste man fråga den döde om lov. Om barnet är mycket sjukt, ska man lägga barnets linne med i kistan och be den döde ta med sig sjukdomen.

John Mattsson Applakärr Hallaryd (Trensum) omkr. 85 år.

Att skjuta för villappaskott.

Den sjuke sätter sig på en jorfast sten eller i en öppen spis. (Den som ska skjuta måste själv gått igenom samma äventyr). Kloke gubben tar (sen) en bössa och laddar med krut och 7 sorters grenar eller blad från fruktbärande träd. Sedan ställer han sig så, att han har bösspipan riktad mot norr och över den sjukes huvud och säger: "Nu skjuter jag dig". "Vad skjuter du mej för" (sjuke). För trollskott,

s.16.

Avskrift.

ACC. N:R M. 1821.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

villappaskott och alla sorters skott, som om dagen flyga under solen och all sort djävulsty." Så gör han också mot västan och östan, (med ej mot söder). En del tar grenar från 9 sorter fruktbärande träd och en del utesluter det alldeles.

s.16.

Farligt att skoja med det onaturliga.

John hade varit ute och skjutit för en bonnakäring, som hade tandvärk. När han gick hem, behövde han göra sina behov. Då han satt och gjorde sitt "kungsgöra", hörde han, hur det skrattade i skogen. "Åja, grina ni" sa jag, jag skäms inte för mitt kungsgöra". I ett tag blev det så svart för ögonen och det stupade brant var han trädde. Då blev jag haj, och började läsa "fader vår". Då blev det som den ljusaste dag. När jag kom hem och tog av mig mössan, fick jag i ett slag så räligt ont i tänderna. Detta varade till kl. 5 på morgonen. Då fick hon det, som jag hade skåtet för, och hon hade det sedan till kl. 5 em. Då fick jag igen det. Så höll det på en tid.

s.17.

Sven Nilsson Hällaryd Trensrum. 45 år.

Villappaskott.

Man säger som i föregående fallet men här har man till höger, som bilden visar på ett klappträ

och även tillägger, man tar bot i fadren, tvi bot i sonens och den helige andes namn.

s.17.

Det omtalas om en viss lanttingsman Aug. Svensson i Tararp hade så ont i tänderna. Han hade en (viss) torpare, som fick veta det. Han gick till husbonden och sa till honom, att han skulle låta skjuta över honom. Svensson bara grinade åt honom. Men det blev allt värre och värre med tandvärken. Vi 9.tiden, då torparen skulle gå hem, bad han att få lanttingsmans halsduk. Efter mycket om och men så fick han den. Då torparen gick förbi sin stuga, gick han in en stund. Där satt han och somnade. Vid 2 tiden på natten vaknade han och satte då i väg till den, som skulle skjuta. Omkring kl.3 på natten var han framme och så sköt de. På morgonen, då han kom till gården, sa han till lanttingsmannen, att han fick inte vara arg på honom, att det inte blev skåtet förrän kl. 3. Vid den tiden hade tandvärken i ett slag släppt.

s.18.

(Jag är förbjuden att omtala, vem som berättat det.)

Nils Johan Håkansson Applakärr Trensund Hällaryd omkr. 60 år.

Midsommardagg och midsommarkvast.

Midsommarnatten går man ut och strycker med handen i daggen och på det ställe där man har någon sjukdom. En handuk är ~~vara~~ bra att dra i daggen och sedan lägga på det sjuka stället. Samma natt samlar

Avskrift.

ACC. N:R M. 1821

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man minst 12 olika sorters växter och binder ihop till en kvast som torkas. Denna användes sedan att bota både djur och folk med.

s.18.

Julseder.

Annandagen på morgonen samlas ungdomen och går till böndernas ladugårdar och gör rent och snyggt (julamåka). För detta ska de ha brännvin och mat; få de inte det, så kan det hända, att de lassa in hela dyngestacken, fyller brunnen m.m. Samma morgon brukar bonnasönerna ta sina hästar och rida "Staffan skeve." De ska då försöka rida förbi varandra, kasta varandra från hästarna m.m. När de komma till gården, ska gårdens folk söka fånga dem. Den, som inte blir fångat, anses bäst. På gården bjudes de brännvin och mat, och det är tösorna, som ska servera.

s.19.

Per Nilsson Äryd Märserum omkr. 80 år.

Årsgång.

På julafton innan man ännu tant (ljus) lyse, gick man fastande och tiande till tre kyrkor. Dessa gick man runt tre gånger. Då man kom till tredje kyrkan, skulle man se i nycklahålet. Man såg då hur kommande året skulle bli. Lyssnade man, kunde man få höra, hur de sköto (det betydde krig). Man kunde också få höra hur (en) någon gick och slog och hur det endast lät som hon tagit ett strå här och

där (och det betydde dåligt år). Men det var farligt att gå årsgång ty då de skulle gå från kyrkan, kom glosen efter dem, och då måste de gå med benen i kors, ty annars sprang hon mellan benen och fläkte upp dem. Hon såg ut som en stor gris. Tittade de in i något fönster satt de, som skulle dö under året, hutelösa.

s.19.

s.20.

Svärja bort sig.

Då ska man ta så många pengar, så det lönar sig och (sedan) biblen under armen och gå upp till kyrkan. Vid vapenhusdörren lägger man biblen på trappan och ställer sig på den och tittar i nycklahålet. Då far man se djävulen, och då ska man lova att tjäna honom så länge man lever, och han skall själv komma och hämta en, när man dör. Så många pengar man har på sig kommer man då alljämt ha.

Holmberg Tokaryd. Asarum Trensium. 86 år.

Att bota skabb och andra hudsjukdomar.

Den 1 maj innan solen gick upp, gick jag till en bäck, som rinner mot norden. Det var fröset men jag klev ner lika väl. Sen sprang jag hem och la mej i en säng. På morgonen var jag som ett barn, så grann hy hade jag. Förut var hela kroppen full med kvesor. Man kan också ta med sig vatten och tvätt sig hemma. Det gör samma verkan.

Amanda Matson Ekö Hällaryd. 40 år.

Horalyte.

Om man badar ett barn, eller det är naket, då en hora kommer in, får det horalyte. Passar man dock på, att då horan går ut, hugga tre spetor ur trösklen, så slipper barnet det. Det bästa är att spotta tre gånger i horans vänstra sko eller toffel. Amandas syster bodde i Skåne, och under deras vistelse där, fick hennes barn horalyte. Då inte läkarna kunde hjälpa barnet, botade de det genom att spotta i horans vänstra träsko.

Om en kvinna gått över, där ett sto vältrat sig, får hon gå lika länge, som märren går (eller 12 månader) med sitt barn.

En havande kvinna som sett en yxa sitta i huggekubben kommer att föda ett barn, som är harmynt.

Sagor.

Det var en kung, som många är väl det. Han gav ett vad, att den, som kunde bygga en båt, som kunde gå över land, vatten, berg och dalar, skulle få hans dotter. En torpare hade tre söner. Den äldsta ville ha matpåse för att gå och försöka i skogen. När han kom ett stycke på vägen, mötte han en gumma. "Vart ska du hän mitt barn? sa gumman. "Giv mig lite ur din matpåse". Jag har inte mer än jag behöver själv", sa pojken. "Var ska du då hän"? sa gumman. Jag skall

s.21.

s.22.

göra en svinvacke, som går över land och vatten, berg och dalar."

s.22.

"Så låt det bli en svinvacke för vart hugg du hugger." sa kärringen. Varje hugg han hög, så blev det en svinvacke ända tills kvällen, då hela skogen var full av vackar.

Dagen efter skulle mellersta pojken försöka sin lycka. Han möter samma kärring. Hon frågade, vad han hade till matpåse. Päre, och sill och bröd. "Var skall du han och arbeta?" sa hon. Jag skall göra en hönsvacke, som skall gå över land och vatten, berg och dalar, tyd då får jag kungens dotter. Inte han heller gav henne någon mat. När han gick, sa hon till honom, att han skulle säga vid första hugget "bliv hönsvacke". För varje hugg blev det en hönsvacke, så på kvällen var hela skogen full av vackar.

s.23.

Morgonen efter bad yngsta sonen om matpåse. De andra bröderna skratade och gjorde spiktakel åt honom. Också han möter samma gumma. Hon bad även honom om lite mat ur hans matpåse. "Du skall få hälften, ess (Ni) du vill säga, hur det går för mig att bygga en båt, som går över land o.s.v. Den, som kan det, får kungens dotter," sa pojken. Du skall hugga tre slag i ett träd och sen säga: "Bliv fartyg". När fartyget börjar gå, skall du taga så många du möter med ombord." Pojken gjorde som kärringen sagt och efter tre hugg var fartyget färdigt och började gå. Efter en stund möter han en, som

står med fingern under foten. Han frågade, varför han stod så. "Jo, jag har aldrig fått springa så mycket jag orkat, sa denne. "Stig på båten" sa pojken. Då de rest en bit möter de en, som står med fingren

s.23.

~~3 4 5~~ i ändan. "Varför står du så"? frågar pojken. "Jag har sju vintra i mig" svarade denne. "Stig på båten": Nästa gång möter han en, som

s.24.

stod med fingret i örat. "Varför stå du där med fingret i örat" - Då jag tar dän fingren, hör jag till världens ände". "Stig på båten":

Snart nog så möter de en, som står och gnagar på ett ben. Då pojken frågade, varför han gjorde så, svarade denne, att han aldrig fick äta så mycket kött han ville. "Stig på båten": Sist mötte de en, som snusade i näsan. Han hade aldrig fått snusa så mycket han ville.

Även denne togs med på båten.

Då han kom fram till kungens gård, frågade han om han fick prinsessan, som var utlovad. "Nej, det får du inte, utan du går ner i min källare och snusar opp så mycket snus där är och äter upp allt köttet, som finns där", sa kungen. "Jag får väl ta besättningen med"? frågade pojken. "Kom nu skall ni få snusa och äta så mycket kött ni orkar"

sa pojken till sin besättning. "Du får henne inte ändå, sa kungen till pojken", såvitt du inte kan på 20 minuter hämta vatten vid

s.25.

världens ände". Nu skickade pojken iväg den, som aldrig fått springa, så mycket han orkat. Då halva tiden var gånge, blev han orolig. Han gick då ut och frågade den, som hörde till världens ände, vad

han, som sprungit gjorde, eftersom han inte kom. "Han sover, men nu vaknade han", svarade den , som hörde så bra. Efter endast ett par ögonblick kom han springande med en hisklig fart. Nu fick han prinsessan men inget av riket. Nu lät kungen göra en stor kopparugn och eldar upp denna. Sedan kastade han i dem där. Den, som hade vintrarna släppte ut dessa, så det blev lagom varmt. När det gått en stund hördes konungen komma. "Har du några flera vintra kvar", frågade pojken. "Ja, jag har en till", svarade vintermannen". När kungen öppnade luckan släppte han den och då frös kungen fast med sin näsa. Där står han än idag och sliter för att komma lös. Nu fick pojken hela riket också.

s.25.

Det var en tiggarepojck, som mången väl är. Dåhan var ute en gång, började det att regna. Han kröp därför in i en bergsskrev. Därinne fick han se en häst, som hade en havre kagge vid ändan och en eldkagge vid nosen. Det tyckte pojken inte passade, utan han bytte om så havre kaggen kom till nosen. "Det skulle du ~~inte~~ aldrig gjort ty nu kommer du inte hän" sa hästen. Då begynte pojken gråta. "Grät inte utan slå på friskt mod", sa hästen. Gå bort till hyllan där är en flaska, tag den med dig. Lössa mig sedan och led ut mig på backen. Där är ett annat hål än det, som du kom in genom. Sätt upp dig på min rygg och rid bort. Får du höra något ramla bakom oss så

s.26.

säg till. Efter ett par timmar började det ramla. Då sade pojken till hästen "Slå ut vattnet ur flaskan och önska dig en sjö så stor att ingen kan dricka ur den och ingen fågel flyga över den. Ropa nu till gubben, att han tar sina kreatur och låter dem dricka, så kan han sedan komma över. Gubben gjorde så, och kreaturen drack så de sprucko. Sedan drack gubben också, så han sprack. När gubben var död vände de tillbaka till berget. Nu väntar jag utanför tills du kommer tillbaka med ett grönskaverat, ett silvrerat och ett gullskaverat svärd och betsel. De ligga var och ett i en kammare. Efter en stunds letande kom pojken igen med sakerna. När han satt sig upp på hästen gick denne till kungsgården. "Tag nu på dig dina gamla lasor och lägg undan betslen och svärderna". Gå sedan upp till kungsgården och hugg ved så du kan försörja dig. När du tar på dig dessa kläderna och skramlar med betslet så kommer jag" sa hästen. Han fick stanna som vedhuggare på kungsgården. En dag då han står och hugger ved (då förtiden hade de bara branaved) kommer kungens yngsta dotter och ser på. Under det hon står där blev han så glad vid henne så han springer fram och klappar henne. Men han var inte ren om nävarna utan smiter ner henne på kinden. Nu blev hon arg och skvallrar för sin far. Han blev genast häktad och dömd till döden. Då han skulle halshuggas, bad han att först få reda på sin häst, ty skall jag dö för en så enkel sak? Mastermannen var redan kommen.

s.26.

s.27.

s.28.

Då såg kungen förlägen på honom och frågade, vad det var för en häst. "Jo, du skall få se", sa pojken. "Du får inte vara borta mer än 10 minuter", sade kungen. Nu sprang pojken bort och tog sitt grönskaverade svärd och betsel, och i sporrträck kom hästen. Nu red han, så fort hästen orkade springa ner till gården. "Kan du visa mig ett bättre tempo" sa kungen. Då red pojken tillbaka och kom igen med det silvrerade betslet och svärdet. För tredje gangen red han bort och kom nu igen med det gullskaverade svärdet och betslet. "Vilken av mina döttrar vill du ha?" frågade kungen. Ja, den som jag smet, sa pojken. "Den får du och halva mitt kungarike". Nu red han tillbaka med hästen, men lämnade inte klädseln. "Eftersom jag hjälpt dig måste du hjälpa mig" sa hästen. Du skall köra ihop långved och göra eld i den. Då den bränner som likast, skall du kasta mig i elden. När det är nedbrännt skall du skotta ihop askan i en hög och röra med en silversked, som är ärvd tre ganger. Du får inte stanna upp att röra för då är det döden för oss båda". Då han rört en stund började det att blåsa, och det var som ett rätthuvud stuckit upp ur askan. Än värre blåste de, så askan flög vitt omkring. Nu blev pojken rädd, men tordes inte låta bli att röra. Så höll han på tills en prins i sin fulla storlek kom fram ur askan. Nu tog prinsen honom i handen och sa: "Lack skall du ha måg". Nu följer jag med dig

s.28.

s.29.

s.30.

hem. Det blev sådant kallas i kungsgården (den bergtagne prinsen var kommen tillbaka). Jag var där i fjorton dar, och vi gjorde barn i skäppevis.

s.30.

Det var en kung, som lovade att den, som kunde få hans dotter att skratta, skulle få halva kungariket. Detta hade en pojke fått veta. En dag då han fiskat och fått en gädda, som han hade lagt i en vattenspann, gick han till kungsgården för att visa den, ty den sprattlade och var så rolig. Under vägen möter han en gumma. "Vart skall du gå min pojke", sa kärringen. Jo, jag skall gå och visa

prinsessan denna gädda, så hon må skratta. Om hon gör det, får jag halva kungariket, sa pojken. "Den får du inte prinsessan att skratta åt. Nej, tag denna guldgås, så tar jag din gädda, sa kärringen. Vem som vill klappa henne, så säg: Du får inte plocka fjädrar, men vill du med, så häng fast. Pojken var med på bytet och så skildes de åt. Efter en stund möter pojken en kärring. "Det var en ~~bra~~ bra grann gås du har" sa denna. "Vill du klappa den, så får du, men du får inte plocka några fjädrar" sa pojken. Då kärringen klappade gåsen, sa pojken: Vill du följa med så häng fast. Genast blev kärringen fast och fick springa efter till kungsgården. Då de körde förbi en smedja, stod smeden och gesellen ute och skodde. Se på den kärringen

s.31.

hur hon springer efter en gås. Spring och hobba henne i ändan. Gesellen sprang och just som han hobbade till, skrek pojken: Häng fast! Den stackars gesellen måste springa efter och hubba kärringen i ändan. När mästaren fick se gesellen springa, sprang han efter med sin tång. Med denna högg i gesellen, men nu skrek pojken: häng fast. Så fick även han springa efter med sin tang i gesellen. Nu kommo de fram till kungsgården. Då prinsessan, som satt vid fönstret fick (se)pojken med sin gås och kärringen med gesellen, som hoppade på ett ben, och smeden, började hon grina. Å, du skall väl skratta mer", tänkte pojken. Han körde nu förbi köket. En köksa stod i dörren med en grötslev i handen, sprang efter och slog smeden i ryggen. "Häng fast", skrek pojken och nu körde han på nytt över gården. Då prinsessan fick se köksan springa efter med grötslev i ryggen på smeden höll hon på att skratta ihjäl sig. Nu gav kungen pojken sin dotter .

s.31.

s.32.